

KULTTUURIPOLIITTINEN SELONTEKO KULTTUURITILASTOJEN LAKKAUTTAMINEN KIRJASTOT.FI-RAPORTOINTIPALVELU

AKE-johto 20.9.2024 Matti Sarmela



**VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**

KULTTUURIPOLIITTINEN SELONTEKO

”Kulttuuripoliittisen selonteon tarkoituksena on tuottaa kunnianhimoinen tulevaisuuskuva, joka mahdollistaa Suomen taide- ja kulttuuripolitiikan pitkäjänteisen kehittämisen. Selonteossa linjataan keskeiset toimet tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkoituksena on, että valtioneuvosto antaa kulttuuripoliittisen selonteon eduskunnalle syyskaudella 2024.”

Selonteossa esitetään kulttuuripolitiikan visio, joka jakautuu neljään tavoitteeseen. *”Selonteko ilmaisee kulttuurin voiman ja toiveikkaan tulevaisuuden kaikille.”*

1. Kulttuuri on muutosvoima
2. Kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa
3. Kulttuuri on jokaisenoikeus
4. Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista

okm.fi/kulttuuriselonteko Lausuntoaika 14.10. asti.

2040-luvulla kulttuuri on Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Onnistuneen kulttuuri- ja elinkeinopolitiikan seurauksena ihmisten kokemus osallisuudesta ja merkityksellisyydestä tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa.

Nykytilan parantamiseksi ja vision tavoitteisiin pääsemiseksi kulttuurialalle on saatava muutosvoimaa, ja toimialan rakenteita ja rahoitusta on uudistettava.

Kulttuuri- ja luovien alojen julkinen rahoitus ja rakenteet parantuvat vuoteen 2040 mennessä niin, että **luovan talouden osuus bkt:sta kaksinkertaistuu.**

Tarvittavat toimenpiteet kohdistuvat kulttuurialaan (kulttuuri- ja luovat alat, taide, kulttuuriperintö), viranomaisiin ja niiden yhteistyöhön sekä politiikkatason toimintaan.

1. Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi
2. Kulttuurin tekijät avainasemassa
3. Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa
4. Uudistumisen, kestävyys- ja kasvun mahdollistaminen
5. Yhteistyön ja osallisuuden voima
6. Yhteinen linja politiikassa
7. Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö
8. Kansainvälistyvä kulttuuri
9. Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana

YLEISET KIRJASTOT SELONTEOSSA

ChatGPT 4o:n tiivistys ja tulkinta selonteon annista kirjastoille:

- 1. Saavutettavuus ja monialainen yhteistyö:** Selonteossa painotetaan kuntien ja valtion välistä yhteistyötä kulttuuripalveluiden, mukaan lukien yleisten kirjastojen, saavutettavuuden varmistamiseksi. Kirjastojen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla ratkaisuilla ja yhteiskäyttötiloilla sekä kiertuemalleilla on keskeinen tavoite, erityisesti pienissä kunnissa, joissa kirjastot ovat usein yksi merkittävimmistä kulttuuripalveluista.
- 2. Kulttuurikasvatus ja lukemisen edistäminen:** Kirjastot ovat tärkeitä lasten, nuorten ja perheiden lukemisen edistäjinä. Vuonna 2023 yleisistä kirjastoista tehtiin 83 miljoonaa lainaa, joista merkittävä osa oli lasten kauno- ja tietokirjallisuutta. Kirjastot ovat keskeisiä myös kriittisen ajattelun ja mediataitojen edistämässä.
- 3. Yhteisöllisyyden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen:** Kirjastot yhdessä taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön kanssa ylläpitävät alueellista ja paikallista kulttuuritarjontaa. Kirjastot toimivat tärkeinä toimijoina omaehtoisen kulttuuritoiminnan ja yhteisöllisyyden edistämässä, mikä tukee kulttuurin saavutettavuutta erityisesti pienemmillä paikkakunnilla.

4. Kriisikestävyys ja luotettavan tiedon lähde: Selonteko nostaa esiin kirjastojen merkityksen osana yhteiskunnan kriisikestävyttä. Kirjastot yhdessä museoiden ja arkistojen kanssa toimivat luotettavan tiedon tarjoajina ja henkisen kriisikestävyden tukijoina, erityisesti kriisitilanteissa. Tämä rooli korostuu erityisesti turvallisuushkien, kuten kyberhyökkäysten ja hybridivaikuttamisen, lisääntyessä.

5. Kansalaisten tyytyväisyys ja kirjastojen suosio: Kirjastopalvelut ovat selonteon mukaan yksi kuntien käytetyimmistä ja arvostetuimmista palveluista. Tämä osoittaa kirjastojen vahvan roolin paikallisyhteisöissä, mikä tukee niiden asemaa kulttuurin saavutettavuuden ja demokratian edistäjinä.

Puuttuvat näkökulmat yleisten kirjastojen tulevaisuuden kannalta:

Kirjastojen rooli yhteiskunnallisena tilana: Selonteko ei käsittele laajasti kirjastojen merkitystä kansalaisten kokoontumis- ja oppimisaikana, mikä on erityisen tärkeää muuttuvassa digitaalisessa ja monikulttuurisessa ympäristössä.

Kirjastojen rooli innovaatioiden ja yhteisöllisyyden tukijana: Vaikka kirjastot ovat keskeinen osa paikallista kulttuuritarjontaa ja palveluita, selonteko voisi laajentaa näkökulmaa kirjastojen potentiaaliin toimia innovaatioiden ja uudenlaisten oppimisympäristöjen kehittämisen keskuksina. Tämä olisi erityisen tärkeää digitaalisessa ja monikulttuurisessa ympäristössä, jossa kirjastot voivat toimia myös uuden teknologian ja tiedonvälityksen kokeilualustoina.

Kirjastojen rooli monikulttuurisuuden edistämässä: Kirjastojen merkitys kulttuurienvälisen vuoropuhelun edistäjänä jää vähäiselle huomiolle. Kirjastot voisivat toimia aktiivisina alustoina, jotka tukevat yhteiskunnan monimuotoisuutta ja kulttuurienvälistä dialogia.

KULTTUURITILASTOJEN LAKKAUTTAMINEN

Osana valtionhallinnon säästötoimia Tilastokeskus esittää eräiden ei-lakisääteisten tilastojen lakkauttamista, ml. **kulttuuri-, joukkoviestintä- ja vapaa-ajan osallistuminen** -tilastot. Mikäli lakkautuspäätös toteutuu, loppuu tilastojen tuotanto tämän kuluvan vuoden (2024) lopussa.

Aiheen tilastot

Ajankäyttö

Kulttuurin satelliittitilinpito

Vapaa-ajan osallistuminen

Joukkoviestintä

Majoitustilasto

Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö

Kulttuuri

Suomalaisten matkailu

stat.fi/aihe/kulttuuri-media-ja-ajankaytto Lausuntoaika 20.9. asti

Lakkautusesityksessä olevat kulttuuritilastot kuuluvat [Suomen virallisten tilastojen kokoelmaan](#) (SVT) ja niiden historia ulottuu 1970-luvulle.

Nykyisellään [kulttuuritilasto](#) ylläpitää laajaa [kulttuuritilaston taulukkopalvelua](#) sekä tuottaa vuodessa useita kulttuuria eri näkökulmista tarkastelevia tiedotteita, katsauksia, tietokantataulukkoja sekä asiantuntija-artikkeleita ja -blogeja. Kulttuuritilasto koostaa vuosittain työvoimatutkimuksen keräämien tietojen pohjalta ajantasaisen laskelman Suomen kulttuurityövoimasta.

Kulttuuritilasto on mukana edistämässä kansallista ja kansainvälistä kulttuuritilastoinnin yhteistyötä kulttuuritilaston asiantuntijaryhmässä, kulttuuritilastoverkostossa sekä pohjoismaisessa kulttuuritilastojen kontaktiverkostossa. Lisäksi kulttuuritilasto on mukana Eurostatin ja Unescon piirissä tehtävässä yhteiseurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuritilastojen kehittämässä.

KULTTUURIPOLIITTINEN SELONTEKO: SEURANTA JA MITTARIT

- Kulttuurin tietoperustan kattavuutta vahvistetaan ja hyödynnettävyyttä parannetaan.
- Vahvistetaan kulttuurialaa koskevan tietoperustan ajantasaisuutta, kattavuutta ja yhteentoimivuutta sekä parannetaan tiedon hyödynnettävyyttä alan vaikuttavuuden tunnistamiseksi, päätöksenteon pohjaksi ja toiminnan suuntaamiseksi.
- Tuetaan kulttuurialan datalukutaitoja ja kehitetään tasa-arvoisia ja innovatiivisia tapoja tuottaa dataa alalla sekä hyödyntää sitä uusien palveluiden kehittämisessä.
- Tavoitteiden konkretisointi, vaikuttavuus ja mittaaminen kulkevat käsi kädessä kulttuurin aseman vahvistamisen kanssa. Selonteolle laaditaan erillinen toimeenpanosuunnitelma ja valitaan sille sopivat mittarit. Toteutumisen seuranta varten yhtenä toimenpiteenä esitetään luotavaksi ylivaalikautinen kulttuuri- ja luovien alojen toimielin, jonka yksi tehtävä on arvioida selonteon toteutumista.

Taidejakulttuuri.fi ja kulttuuritilastuottajien verkosto

Taide ja
kulttuuri

Etusivu

Tilastot

Käsitteet

Rahoitushaut

Uutiset

In English På Svenska

Tietoa kulttuurin alalta Suomessa

Taidejakulttuuri.fi tarjoaa kokoelman tilastoraportteja käsittekuvausineen, apurahahakemiston sekä uutisia alan tietojulkaisuista.

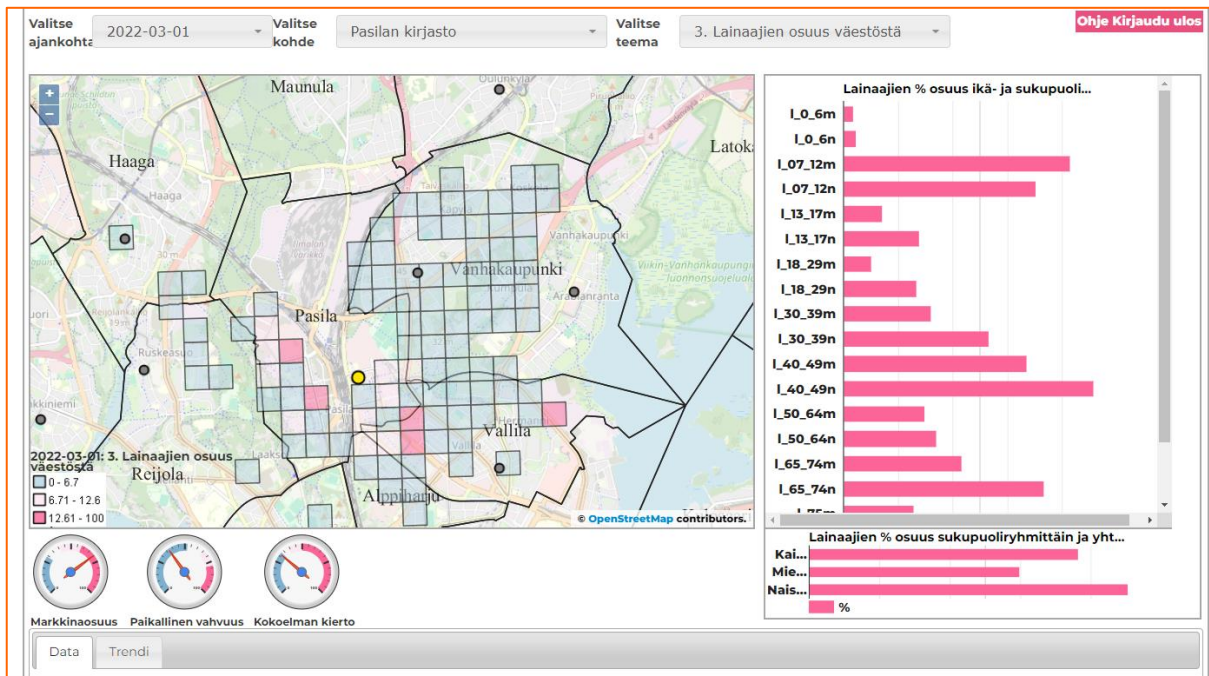
Sivusto on tulos yhteistyöstä ja tiedon jakamisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö tarjoaa jakelualustan ja ylläpitää sitä, mutta tietosisältö on pääosin alan toimijoiden tuottamaa.

Sivusto on edelleen kehitysvaiheessa ja toivomme käyttäjiltä palautetta sivun alaosasta löytyvän palautelomakkeen kautta.



KIRJASTOT.FI-RAPORTOINTIPALVELU

Palvelu tuottaa anonymisoidun lainausdatan ja maantieteellis-sosioekonomisen (Tilastokeskuksen Väestötietokannan) datan pohjalta kirjastopalveluiden vaikuttavuuden analyysiä.



Palvelusopimukset lainausdatan hyödyntämisestä tehty seuraavien kimppojen kanssa:
Helmet, Heili, Keski, Kirkes, Lastu, Piki, Sata, Vaski.

Uutta dataa saatu elo-syyskuussa Helmetin lisäksi:

Heili

Keski

Piki

Satakunta

Koha-datan testiotto on onnistunut Vaski-Kohasta.

Lainausdatan ottoa Quria-järjestelmistä ei ole vielä edistetty.

Lainausdatan otto 1-4 kertaa vuodessa.